

Й. Гіль-Масталерчик

Політехнічний університет міста Кельце,
факультет цивільної інженерії та архітектури

ТРАДИЦІЯ ТА КОНТЕКСТ В ОСВІТІ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

© Гіль-Масталерчик Й., 2018

Досліджено питання, які стосуються формування архітектурних об'єктів у міських просторах і у природних просторах, де оточення – контекст – відносини із природою і збудованим середовищем створюють важливий функціональний і просторовий зв'язок.

Ключові слова: контекст, традиція, ландшафт, природний ландшафт, навколишнє середовище, міська зелень, архітектурні форми, естетика.

Постановка проблеми

Студенти факультету цивільної інженерії та архітектури Політехнічного університету в місті Кельце, виконуючи проектувальні завдання на кафедрі архітектури громадського вжитку та містобудування, отримують теми, пов'язані з формуванням об'єктів у збудованому та природному ландшафті. Метою є індивідуальне формування різних архітектурного і міського просторів (освітнього, розважального, відпочинкового, пов'язаного з місцем проживання та інших) та пошук архітектурних зв'язків із різними середовищами – у гармонії з природою та урбанізованим простором.

У навчанні покоління майбутніх архітекторів особливо важливим аспектом (окрім естетичних цінностей та індивідуальних побажань користувачів, якості технологічних, енергозбережних, економічних чи екологічних матеріальних рішень) є оптимальне поєднання гармонійних функціональних та композиційних зв'язків із контекстом місця та природним і культурним ландшафтом. Вони мають надзвичайно велике значення для якості майбутньої архітектури та поваги до традиції місця.

Виклад основного матеріалу дослідження

Чи пошук нешаблонних функціональних та просторових рішень будівель з технологічними можливостями XXI ст. забезпечує гармонійні функціональні та композиційні зв'язки з ландшафтом? Чи архітектура XXI ст. завжди спроектована з повагою до контексту, в якому вона постає? І чи вона завжди належить до конкретного місця? Чи високої якості архітектура і дизайн використовують природні цінності середовища та гармоніюють із природою, із зеленим оточенням? Чи вона є результатом соціальних вимог?

Спробу відповісти на ці та інші питання зроблено у сфері архітектурної освіти майбутніх архітекторів на кафедрі архітектури та містобудування факультету цивільної інженерії та архітектури в Політехнічному університеті міста Кельце під час проектувальних занять з предмета «Проектування житлових послуг – проектування багатофункціональних засобів у компактних будівлях». Проектування комунальних засобів у ландшафті здійснено упродовж п'ятого семестру третього року стаціонарного навчання у межах дипломного проекту. Протягом кількох років цю тему вибирають студенти-архітектори. Міські та заміські території – це простір, де реалізуються сміливі архітектурні та містобудівні проекти, які використовують природні цінності навколишнього середовища та поважають контекстні традиції.

Спеціальні та багатопотокові питання, пов'язані із контекстною архітектурою, а також узгодження між громадською та обслуговувальною архітектурою і з різними навколишніми середовищами, особливо ландшафтними, втілено в архітектурних та міських проектах, які створили випускники напряму «Архітектура» (рис. 1–3).

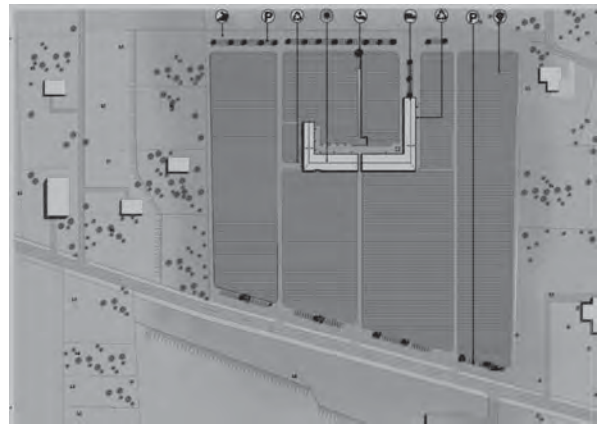
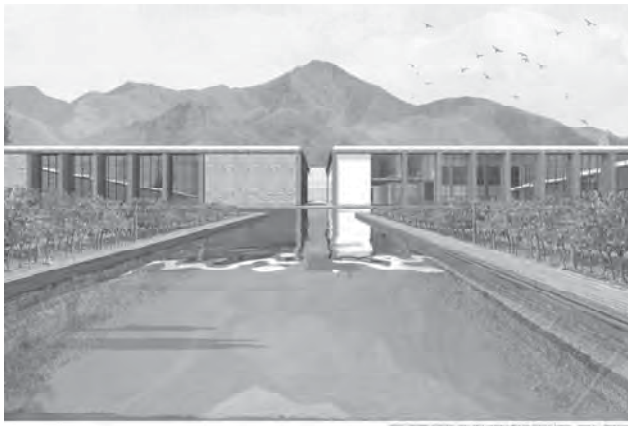

Рис. 1. «Виноградник у місті Бінісале́м. Виробничий комплекс з екотуристичними спорудами, розташований на Баlearських островах, Іспанія». Автор: Марта Лешковіч. Кельце, 2017. Джерело: [4]

Рис. 2. «Озеро Бродське – туристична та відпочинкова зона». Броди, Свєнтокшиське, Польща, Автор: Каролі́на Карбо́внічек. Кельце, 2017. Джерело: [5]

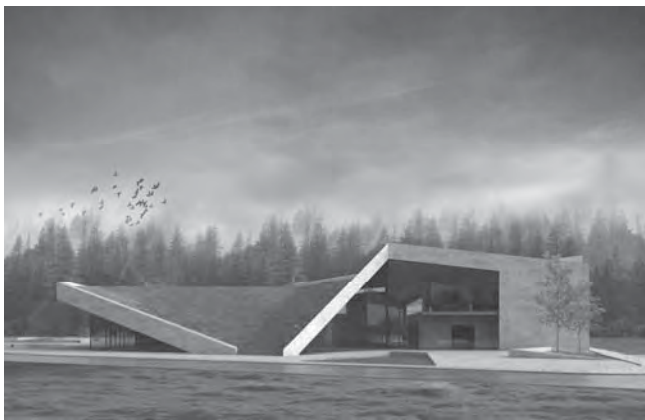

Рис. 3. «Печера Рай (PARADISE CAVE) – виставковий та дослідницький центр у місті Хенцини». Хенцини, Польща. Автор: Міколай Вєчорек. Кельце, 2017. Джерело: [6]

Максимально збільшити потенціал навколишнього середовища та об'єднати архітектуру з ландшафтом – основне завдання проектів.

Багатокрокові категорії почали відігравати важливу роль у пропонованих дизайнах та у ході роботи студентів напряму «Архітектура». Студенти розпочали роботу із обширних аналізів та власних польових спостережень. У кожному випадку проектні рішення ґрунтувалися на індивідуальних дослідженнях щодо природного контексту та допомагали розширити знання про Свєнтокшиський регіон. Важливою частиною роботи були власні дослідження студентів, які вони проводили, для того щоб написати дисертацію у формі власних опитувань та інтерв'ю, метою яких було визначення потреб майбутніх користувачів спроектованих приміщень. Унаслідок багато-

крокової праці спроектовані будівлі були повністю інтегровані із характером ландшафту та пристосовані до природного розташування землі.

Концептуальний дизайн вирізняється:

- креативним формуванням архітектурного та міського простору в контексті ландшафту та водного оточення;
- єдністю внутрішніх просторів будівель із зовнішнім простором крізь наповнення архітектурних інтер'єрів ландшафтом зеленого середовища;
- забезпеченням близького функціонального та композиційного відношення між архітектурним формуванням та міським простором і зеленим оточенням;
- природою, кліматом та вираженням архітектури, що творять, так би мовити, симбіоз між архітектурою та природою.

Варто наголосити, що роботу архітектора найчастіше оцінюють у момент кінцевого прийняття об'єкта, це так зване повне виконання. Отриманий кінцевий ефект залежить не тільки від творчого процесу, а також від місця та контексту, які цей процес визначає. До того ж кінцеве прийняття архітектури будівлі забезпечує – що не менш важливо – координацію промислових аспектів та вирішує багато складних проблем.

Архітектура є складною сферою, права на яку вимагають як ті, що її творять, так і ті, що нею користуються, або критики, адміністратори, бюрократи. Кожен хоче бути егоїстично задоволений, не беручи до уваги факт, що архітектура має конкретну мету – хороше життя у спорудах і будівлях. Вона повинна бути практичною, тобто утилітарною, і, як мистецтво краси, її повинні приймати та будувати за конкретні кошти, вона має належати до конкретного місця. Безперечно, цих вимог зазвичай дотримується архітектор, який, будучи творцем, також хоче задовольнити свої творчі бажання [7].

Підсумовуючи, в освіті майбутніх поколінь архітекторів особливу увагу необхідно звертати (окрім естетичних цінностей та індивідуальних побажань користувачів, якості технологічних, енергозбережних, економічних чи екологічних матеріальних рішень) на створення архітектури та міського простору як у природному середовищі, так і в збудованому. Оточення будівель – особливо житлові будинки – невід'ємне від розміщення [8]. Отже, у будівельному процесі дуже важливими аспектами, серед інших, є:

- уважне виконання детальних аналізів на підставі польових спостережень;
- визначення якостей та цінностей ландшафту;
- урахування традицій та просторового контексту місця;
- аналіз історичної традиції місця;
- правильна інтерпретація місця реалізації;
- оптимальне забезпечення гармонійних функціональних та композиційних зв'язків з контекстом місця та природним і культурним ландшафтом.

Вичерпний набір необхідних даних дасть змогу визначити відповідні норми щодо запланованого архітектурного та міського навколишнього середовища. Це має величезне значення для якості майбутньої архітектури та поваги до традиції місця.

На думку Яцека Гюрковича, лише архітектура універсальних цінностей – що збереглися досі – переживе випробування часом, але її незамінною рисою є невизначена «краса», що складається із конкретних рис форми, а також пропорцій та відношення до контексту [9].

1 Gil-Mastalerczyk, Zielona przestrzeń rozrywki w mieście – istotny element problematyki edukacyjnej [The Green Space of Entertainment in the City – An Important Element of the Issues of Education], [in:] Interdisciplinary research in architecture, BIWA 2, Conference monograph, (ed.) B. Komar, J. Tymkiewicz. Vol. 4. Educational projects. Ecological and ergonomic issues, published by the Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology, Gliwice. P. 51–60, 2017. 2. Joanna Gil-Mastalerczyk, Creations of Modern Architecture Corresponding to the Landscape on the Example Of Diploma Designs of Students of Architecture, (the reviewed paper submitted for publication in the Web of Conference), "WMCAUS2018" Prague, Czech Republic, 2018. 3. Gil-Mastalerczyk J. Conscious approach

to urban and extra-urban space restructuring as seen in the designs of Architecture students, (the reviewed paper submitted for publication in the MATEC Web of Conference), "ECCE2018" Opole, Poland, 2017.

4. Leszkowicz M. *Wineyard of Binissalem. Production complex with enotourism facilities located In Balearic Island, Spain* (Engineering diploma thesis prepared in first cycle full-time studies. Promoter of the thesis: J. Gil-Mastalerczyk, PhD, Eng. of Architecture. Kielce University of Technology, Faculty of Civil Engineering and Architecture), Poland, Kielce, 2017.

5. Karbowniczek K. *Brody Lake – A Tourist and Leisure Zone* (Engineering diploma thesis prepared in first cycle full-time studies. Promoter of the thesis: J. Gil-Mastalerczyk, PhD, Eng. of Architecture. Kielce University of Technology, Faculty of Civil Engineering and Architecture), Poland, Kielce, 2017.

6. Wieczorek M. *Paradise Cave – Exhibition and Research Centre in Chęciny* (Engineering diploma thesis prepared in first cycle full-time studies. Promoter of the thesis: J. Gil-Mastalerczyk, PhD, Eng. of Architecture. Kielce University of Technology, Faculty of Civil Engineering and Architecture), Poland, Kielce, 2017.

7. Gądek Z. *Architektura miejsca*, in: *Prace polskich architektów na tle kierunków twórczych w architekturze i urbanistyce w latach 1945–1995 [Polish Architects' Work on the Background of Creative Trends in Architecture and Town-Planing in the years 1945–1995]*, t. II, Białkiewicz Z., Kadłuczka A., Zin B., (ed.), Politechnika Krakowska, Kraków 1995. P. 135.

8. Seruga W. *Dom – otoczenie – wnętrze [House – Surroundings – Interior]* in: *Środowisko Mieszkaniowe [Housing Environment] 13/2014*, Seruga W. (ed.), Publication of the Chair of Housing Environment, Politechnika Krakowska, Krakow, Poland, 2014. P. 276.

9. Gyurkovich J. *Forma i kontekst [Form and Context]*, in: *Czasopismo Techniczne z. 13. Architektura, z. 6-A [Technical Transactions. Architecture]*, Politechnika Krakowska, Kraków, 2007. P. 56–61.

J. Gil-Mastalerczyk

Kielce University of Technology,
Faculty of civil engineering and architecture

TRADITION AND CONTEXT IN THE EDUCATION OF FUTURE ARCHITECTS

© Gil-Mastalerczyk J., 2018

The article describes issues related to the shaping of architectural objects in urban spaces and in the spaces of nature, where the surroundings – context – relations with nature and the built environment constitute an important functional and spatial connection.

Students of the Faculty of Civil Engineering and Architecture of the Kielce University of Technology in Kielce, as part of design tasks at the Department of Public Utilities Architecture and Urban Planning, receive topics related to shaping objects in the built landscape and natural landscape. The aim is individual creation of shaping the architectural and urban space of various character (educational, entertainment, leisure, living, etc.) and the search for architectural connections with various environments – in harmony with nature or urbanized space.

As part of the education a generation of future architects, an especially important aspect (apart from the aesthetic values and individual preferences of users, the quality of technological, energy-saving, economic or ecological material solutions) is the optimal provision of harmonious functional and compositional connections with the context of the place and the natural and cultural landscape. They are of great importance for the quality of future architecture and respect for the tradition of the place.

Key word: context, tradition, landscape, natural landscape, environment, urban green, architectural forms, aesthetics.